

ŞEM'Î

TEZKİRETÜ'L- HULEFÂ

Hazırlayan
Mustafa Uğurlu Arslan

dünbugün
yarın

TEZKİRETÜ'L- HULEFÂ

Şem'î

Hazırlayan: Mustafa Uğurlu Arslan

ŞEM'Î

TEZKİRETÜ'L- HULEFÂ

Hazırlayan
Mustafa Uğurlu Arslan

© 2020, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 110
Edebiyat: 47

ISBN 978-625-7760-10-2
Sertifika No: 18188

Birinci Baskı:
İstanbul, 2020

Yazar:
Şem'î

Hazırlayan:
Mustafa Uğurlu Arslan

Yayın Yönetmeni:
İrfan Güngörür

Baskı Hazırlık:
DBY Ajans

Baskı/Cilt:
Mikyas Basım Yayın Matbaacılık
(Sertifika No: 35532)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Şem'î / Tezkiretü'l-Hulefâ
Hazırlayan: Mustafa Uğurlu Arslan
İstanbul : DBY Yayınları, 2020.
496 s. ; 15,0 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 110) ___ Dizin var
ISBN 978-625-7760-10-2
1- Edebiyat 2- Tezkire

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu - Fatih / İstanbul
Tel.: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

İçindekiler

Kısaltmalar	7
Ön Söz	9
Giriş	13
1. Şem'î	16
1.2. Eserleri	19
2. Tezkiretü'l-Hulefâ	19
2.1. Fiziksel Özellikleri	19
2.2. Eserin Adı ve Sebebi Te'lifi	20
2.3. Eserde Yer Alan Nazım Şekilleri ve Bölüm Başlıkları	26
2.4. Şekil ve Muhteva Özellikleri	29
2.4.1. Peygamber ve Sahabe Sevgisi	32
2.4.2. Tezkiretü'l-Hulefâ'da Adı Geçen Devletler ve Halifeler	34
2.4.2.1. Peygamber İdaresinden Halifeler Dönemine Geçiş	34

2.4.2.2. Emevî Halifeleri	35
2.4.2.3. Abbâsî Halifeleri.....	36
2.4.2.4. Fâtîmî Halifeleri	38
2.4.2.5. Eyyûbî Halifeleri	39
2.4.2.6. Mısır Türkmen Devleti Halifeleri	40
2.4.2.7. Sultan Kansu Gavri ve Memlûk Devleti Halifeleri.....	41
2.4.2.8. İlhanlılar Devleti Halifeleri /Gazan Han	42
2.4.2.9. Anadolu Selçuklu Devleti Halifeleri.....	43
2.4.2.10. Osmanlı Devleti Halifeleri	44
2.4.3. Tezkiretü'l-Hulefâ'da Adı Geçen Fikir ve Sanat Adamları.....	57
2.4.4. Tezkiretü'l-Hulefâ'da Geçen Önemli Tarihi Olaylar ...	75
2.4.5. Tezkiretü'l-Hulefâ'da Sosyal Hayatın İzleri	79
Metnin Teşkilinde Dikkat Edilen Hususlar	85
Kaynakça	87
TEZKİRETÜ'L-HULEFÂ	
Metin.....	91-301
Şahıs ve Yer Adları Dizini.....	303
Tıpkıbasım.....	315-496

Ön Söz

İnsanla birlikte dünyaya yeni bir varlık alanı katılmaktadır. Başka yer ve zamanlara ait, insan-varlık ilişkisinin bugün yeniden derhatır edişine tarih diyoruz. İnsanı, tabiatın diğer varlıklarından ayıran başlıca özellik de, onun başka yer ve zamanlara yani tarihe ait bilgi birikimine sahip oluşudur. Dolayısıyla insanı bu günden alıp maziye ve istikbale götüren, başkalarının duyuları üzerinde etkide bulunmasına yarayan temel araç dildir. İnsanı biriktiren bir varlık haline getiren, gelenek ve tarih sahibi kılan dil, insan için kelimelerden müteşekkil bir dünyadır denilebilir. Öyleyse edebiyatın da tarihin de ana konusu insan ve onun yaşamıdır. Dolayısıyla milletlerin din, hukuk, ahlak, iktisat, güzel sanatlar ve siyasî hayatı gibi unsurlarının medeniyet tarihinin ya da daha yaygın anlamıyla tarihin çerçevesi içerisinde incelenmesi zorunludur. Edebiyat ve tarih birinci elden kaynaklar olmasına rağmen aralarındaki fark şudur: Tarih, insanlığın bu serüvenini olabildiğince nesnel bir bakış açısıyla sergilemeye çalışırken, edebiyat ise kendine böyle bir sınırlama getirmez ve insan gerçeğini kurgulayarak, bir başka ifadeyle yeniden üreterek okura gösterme yolunu tercih eder. Bununla birlikte bilim tarihimiz tetkik

edildiğinde; astronomi, mantık, belagat, tıp ve tarih gibi bilimlerin öğretiminde edebiyatın uzun yıllar boyunca bir öğretme aracı vazifesini de üstlendiği görülecektir.

XIV. asırdan itibaren Türk kültür ve siyasî tarihini geleceğe aktarmada tarihî şahsiyet ve olaylar ekseninde teşekkül eden çok sayıda manzum tarih kaleme alınmıştır. Bu manzum tarihlerden birisi de Şem'î'nin "*Tezkiretü'l-Hulefâ*" adlı eseridir. Şem'î ile ilgili bilgi veren kaynaklardan ulaşılabildiklerimizin hiçbiri onun böyle bir eserin varlığından bahsetmemektedir. Millet Yazma Eser Kütüphanesi "34 AE Manzum 1315"te kayıtlı olan eser, zikredilen kütüphanede yazma eserleri kataloglama projesi kapsamında çalıştığımız yıllarda (2007-2009) dikkatimizi çekmiş ve eserle ilgili herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır. Bu durumda eserin hem kültür tarihimiz hem de İslam tarihi araştırmalarına katkı sağlaması temennisiyle 2017'de çalışmanın hazırlık süreci başlatılmıştır.

Çalışmamızda öncelikle şâirin hayatı, edebî şahsiyeti hakkında bilgi verilmiş, daha sonra ise eser, şekil ve muhteva açısından incelenmiş, eserde tarihî ve siyasî açıdan dikkat çeken hususlarla ilgili bilgilere yer verilmiştir. *Tezkiretü'l-Hulefâ*'da zikredilen devletler ve bu devletlerde halifeliği icra eden şahsiyetler mümkün mertebe tarihi kaynaklarla da mukayese edilmiş ve farklılıklar belirtilmeye çalışılmıştır. Çalışmamızın asıl kısmını ise *Tezkiretü'l-Hulefâ* adlı eserin metin kısmı oluşturmaktadır. *Tezkiretü'l-Hulefâ*'nın yazılış amacı İslâm halifeleri, hususiyyle de Osmanlı Padişahları/halifelerinin hayatları, önemli icraatları ve yaşadıkları devrin sosyal ve siyasî olayları ile ilgili bilgi vermek, İslâm tarihi açısından ehemmiyet arz eden olay ve şahısları unutulmaktan kurtarmaktır. Çalışmanın sonuna ise *Tezkiretü'l-Hulefâ*'da şahıs ve yer adlarını ihtiva eden bir dizin ve yazma eserin tıpkıbasımı ilave edilmiştir.

Tezkiretü'l-Hulefâ'da şâir, oldukça sade bir dil kullanmış ancak zaman zaman çeşitli âyetlerden iktibaslar yapmış, halifeler için

yazmış olduğu kısa medhiyelerde yer yer üslubunu ağdalı hale getirmiştir. Tezkiretü'ş-Şuarâ, Tazkiretü'l-Evliyâ, Tezkire-i Hattâtîn gibi edebiyat tarihimiz açısından büyük önem arz eden eserlerin yanı sıra manzum olarak kaleme alınan "*Tezkiretü'l-Hulefâ*" adlı bu eserin de aynı minvalde yerini almasının edebiyat tarihimiz açısından faydalı olacağı kanaatindeyiz. Eserimizin ilk baskısını neşretme sürecinde olduğumuz günlerde aynı metni Kamil Ali Gıynaş, Yusuf Ataseven ve Fatih Öztürk'ün ortak olarak neşre hazırladıklarını öğrendik. Kendilerine ulaşarak -eğer neşredilmiş ise- eseri tetkik etmek istediğimizi ifade ettik ancak eser halen basım sürecinde olduğundan eş zamanlı olarak çalışılan bu eseri inceleme fırsatını bulamamış idik. Çalışmamızı ikinci baskıya hazırlarken metnin bir nüshasının da Macar Bilimler Akademisi Kütüphanesi'deki Türkçe El Yazmaları Kataloğu'nda kayıtlı olduğunu öğrendik. Ali Emîrî nüshasında olduğu gibi doksan varaktan ibaret olan eserin Macar nüshasına ulaşmak için çok sayıda girişimimiz olmasına rağmen henüz eser tarafımıza ulaştırılmamıştır. Zikredilen nüsha, elimize ulaştığında akademik bir çalışma ile tanıtılacaktır. Ciddi emek verilerek hazırlanan çalışmamızda gözden kaçan hatalarla karşılaşmak mümkündür. Araştırmacıların bu anlamda sunacakları katkı ve eleştirilere her zaman açık olduğumuzu ifade etmek isteriz.

Bi'l-vesile eserin müellifi Şem'î Efendi'yi rahmetle anıyor, katkılarından dolayı değerli meslektaşım Dr. Özkan Cığa'ya, İrfan Güngörür Beyefendi'nin şahsında DBY Yayınları'na şükranlarımı arz ediyorum.

Dr. Mustafa Uğurlu ARSLAN
Diyarbakır, Temmuz 2020

Metnin Teşkilinde Dikkat Edilen Hususlar

1. Metinde aşağıdaki transkripsiyon işaretleri kullanılmıştır.

Ünlüler	
a) Kısa	b) Uzun
ا : a, e, i, u, ü	ا, آ : ā
أ, إ : a, e	إ : i
ى : i, i,	و : ü, ö
و, و, و, لو : u, ü, o, ö	

Sessizler			
ء	ح	ص	ك k, g, ħ
ب b, p	د d	ض d, z	گ g
پ p	ذ z	ط t	ل l
ت t	ر r	ظ z	م m
ث t	ز z	ع ʿ	ن n
ج c, ʕ	ژ	غ ğ	ه h
چ ʕ	س s	ف f	و v
ح h	ش ş	ق k	ي y

2. Farsça vâv-ı ma'dûleler uzun â'dan önce (ˆ) işârei ile gösterilmiştir.
3. Eserdeki şiirlerin takibini sağlayabilmek için metindeki sayfa numaraları muhafaza edilmiş ve [] içersinde gösterilmiştir.
4. Muhtevada da kullanılmış olan beyitlerin tespitinde kolaylık sağlamak için şiirler 5'erli olarak numaralandırılmıştır.
5. Metin içerisinde yer alan âyet, hadis ve kelâm-ı kibar gibi Arapça ve Farsça ibarelerin okunuşları çeviriyazıya aktarılmış, italik olarak gösterilmiş ve kaynakları tespit edilerek dipnotta belirtilmiştir.
6. Metinde matbaa hatası sebebiyle silinme veya yırtılmadan kaynaklı okunamayan kelimeler [] içinde tamamlanmış ya da [...] şeklinde boş bırakılmıştır.
7. Metnin imlâsında vokallerin düz veya yuvarlak okunması hususunda şâirin tercihi esas alınmış ve metne bağlı kalınmıştır. Eklelerin yazımında ise büyük ölçüde İsmail Ünver'in tavsiyeleri dikkate alınmıştır.
8. İsim ve fiilerden önce gelen ek görevindeki Farsça olumsuzluk edatları (bî, nâ, me, ne) kısa çizgili olarak yazılmıştır. (bî-vefâ, nâ-becâ gibi)
9. Hâ-yı resmiyye ile ya da uzun vokalle biten bir kelime terkibe girdiğinde izâfet hemzesi aslî biçimiyle (-yî, -yi) şeklinde okunmuştur.
10. Farsçada çoğunlukla aynı iki kelime arasına gelen gibi edatları (â, be), çizgili olarak yazılmıştır. (dem-be-dem, ser-â-ser)
11. Mesnevi nazım şekli ile yazılan Tezkiretü'l-Hulefâ'da farklı bölüm başlıklarında olduğu gibi aynı bölüm içerisinde de vezin farklılıkları dikkat çekmektedir. Bu sebeple bölüm başlıkları altında yer alan şiirlerin vezinleri gösterilmemiştir.

Kaynakça

- Apak, Adem, *Ana Hatları İle İslam Tarihi*, Ensar Yayınları, C. 2, İstanbul, 2014.
- Avcı, Casim, “*Hilâfet*”, DİA, XVII, s. 539, İstanbul, 1998.
- Birgören, Hamdi, “*Hâfiz-Fuzûli Karşılaştırması*”, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-, Volume 8/8 Summer, s. 299-323, 2013.
- Cebecioğlu, Ethem, “*Muhyiddin İbnü'l Arabî'nin Hayatı ve Eserleri*”, Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi, S21, s. 9-25, 2008.
- Çalka, Mehmet Sait, “*Osmanlı'nın Manevi Mimarlarından Emir Sultan'ın Halifesi Nimetullah Efendi ve Şiirleri*”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S22, s. 649-670, 2018.
- Çelik, Aydın, “*Fatımîler Devletinin Kuruluşu*”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Fırat University Journal of Social Science Cilt: 15, Sayı: 2, Sayfa: 433-453, Elazığ, 2005.
- Dağlar, Abdülkadir, *Şem'î Şem'ullah Serh-i Mesnevî (I. Cilt) (İnceleme-Tenkritli Metin-Sözlük)*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Kayseri, 2009.
- Duran, Hamiye, “*Hacı Bektâş-ı Velî Velîyetnâmesi ve Velâyetnâme'de Geçen Kerâmet Motifleri*”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara, 1995.

- Emecen, Feridün “*Osmanlılar*”, DİA, C. 33, s. 580-589, 2007.
- Emecen, Feridun, “*Kanuni Sultan Süleyman*”, DİA, C. 38, s. 74-75, 2010.
- Feridun Emecen, “*Osman II*” DİA, C. 33, s. 453-456, 2007.
- Erkan, Mustafa, “*Gazavatnâme*”, DİA, C.XIII, s. 439-440, Ankara, 1996.
- Eymen, Fuâd Seyyid, “*Fâtîmiler*”, DİA, C. 12, 237-240, İstanbul, 1995.
- Fayda, Mustafa “*Emîrî'l-mü'minin*”, DİA, c.XI, s. 156, İstanbul, 1995.
- Gök, Taner, *Şem‘î Şem‘ullâh Ve Şerh-i Subhatü'l-Ebrâr'ı*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Çanakkale, 2014.
- Gökbulut, Sülayman, “*Tasavvuf Tarihinde Cüneydî Çizgisi*”, Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. 36, s. 169-200, 2012.
- Gürer, Betül. (2017), “*Övgü ve Yergi Bağlamında Sûfilerin Nazarında Hallâc-ı Mansûr*” İlahiyat Tetkikleri Dergisi, S. 47, s. 171-197.
- Hasan Çelebi, *Tezkiretü'ş-Şuarâ*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2014.
- İnalçık, Halil, “*Yıldırım Bayezid*”, DİA, c. 5, s. 231-234, 1992.
- İnalçık, Halil “*I.Mehmed*”, DİA, C. 28, s. 391-394, 2003.
- İlgürel, Mücteba, “*I. Ahmed*”, DİA, C. II, s. 30-33, 1989.
- Kandemir, Mehmet Yaşar, “*Müslim b. Haccâc*” DİA, C. 32, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2006.
- Kandemir, Mehmet Yaşar, “*Ahmet b. Hanbel*” DİA, C. 2, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1989.
- Karavelioğlu, Murat Ali, *On Altıncı Yüzyıl Şairlerinden Prizrenli Şem‘î'nin Dîvânı'nın Edisyon Kritiği ve İncelemesi*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2005.
- Karavelioğlu, Murat Ali *Klasik Türk Edebiyatı'nda Şem‘î Mahlaslı Şairler ve Prizrenli Şem‘î*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, C.XXXII, İstanbul, 2014.
- Kayapınar, Hüseyin, “*İsmâil b. Hammâd b. Ebû Hanîfe*” DİA, C. 23, DİA, İstanbul, 2001.

- Kolukıncık, Kubilay, “*İbni Sinâ'nın Mûsikînin Temel Konularına Yaklaşımı Ve Onun Mûsikî Anlayışında Fârâbî'nin Etkisi*”, C.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi, S13, s. 371-383, 2009.
- Kut, Günay, “*Ahmed Hasib Efendi*”, DİA, C. 2, s. 87-88, 1989.
- Kopruman, Kazım Yaşar, *Mısır Memlükleri Tarihi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1989.
- Levend, Agah Sırrı, “*Türk Edebiyatı Tarihi*”, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1998.
- Levend, Agah Sırrı, “*Gazavatnâmeler ve Mihaloğlu Ali Bey'in Gazavatnâmesi*”, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2000.
- Müstakimzade Süleyman Saadeddin, *Mecelletü'n-Nisâb* (Tıpkıbasım), Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2000.
- Mehmed Süreyya, *Sicil-i Osmânî*, Sebil Yayınları, C.IV, İstanbul, 1997.
- Tuman, M. N., *Tuhfe-i Nâilî*, Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri. (Yay. Hazırlayanlar: Cemâl Kurnaz-Mustafa Tatçı), C.II, Bizim Büro Yayınları, Ankara, 2001.
- Sümer, Faruk “*Anadolu'da Moğollar*”, Selçuklu Araştırmaları Dergisi, C.I, s. 67-69, Ankara, 1969.
- Sümer, Faruk, “*Selçuklular*”, DİA, C. 36, s. 391-397, İstanbul, 2009.
- Şahin, Kamil, “*Edebîlî*”, DİA, C. 10, İstanbul, 1994.
- Şemsettin, Sami, *Kâmusu'l-A'lâm*, İstanbul, 1306.
- Turan, Şerafettin, “*Kemalpaşazâde*”, DİA, C. 25, İstanbul, 2002.
- Ocak, Ahmet Yaşar, “*Hacı Bektâş-ı Velî*” DİA, C. 14, DİA, İstanbul, 1996.
- Ocak, Ahmet Yaşar, “*Baba İlyas*” DİA, C. 4, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1991.
- Öngören, Reşat, “*İbrâhim b. Ethem*”, DİA, C. 21, İstanbul, 2000.
- Öz, Mustafa, “*Mûsâ El- Kâzım*”, DİA, C. 31, İstanbul, 2006.
- Özen, Şükrü “*Kemalpaşazâde*”, DİA, C. 25, DİA, İstanbul, 2002.
- Öz, Mustafa, “*Cafer Es-Sâdık*”, DİA, C. 7, İstanbul, 1993.
- Öztürk, Şeyda, *Şem‘î Efendi ve Mesnevî Şerhi*, İsam Yayınları, İstanbul, 2011.

- Özcan Abdülkadir “*Düsturnâme-i Enveri*” DİA, C. 10, s. 49-50, 1994.
Uludağ, Süleyman, “*Hasan-ı Basri*”, DİA, C. 16, İstanbul, 1997.
Özel, Ahmet “*Mâlik b. Enes*”, DİA, C. 27, İstanbul, 2003.
Uludağ, Süleyman “*Behlül-i Dâni*”, DİA, C. 5, İstanbul, 1992.
Uludağ, Süleyman, “*Bâyezîd-i Bistâmî*”, DİA, C. 5, İstanbul, 1992.
Uslu, Rifat, “*İmam Ebû Yusuf’un Hayatı ve Kitabı’l Harac’ı*”, İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi, S22, s. 403-429, 2013.
Uzunpostalcı, Mustafa, “*Ebû Hanife*” DİA, C. 10, İstanbul, 1994.
Ünver, İsmail, “*Şem’î Mustafa*”, Türk Ansiklopedisi, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları Ankara, 1981.
Yazıcı, Tahsin, “*Hâfiz-ı Şirâzî*”, DİA, C. 15, İstanbul, 1997.
Yiğit, İsmail “*Memlükler*” DİA, C. 29, s. 97-100, 2004.
Yuvalı, Abdülkadir “*Gâzân Hân*”, DİA, C. 13, s. 429-431, 1996.

METİN

ŞEM’Î

Tezkiretü'l-Hulefâ

[1b]

1

Tezkiretü'l- İhulefâ

Bi'smi'llâhi'r-Raĥmâni'r-Raĥîm ve bihi nesta' in

Ķadîm-i zü'l-celâl mâlikü'l-mülk
Kerîm [û] Ķâdir oldur vâhibü'l-mülk

Tagayyürden münezzeh yoĶ nazîri
Tebeddülden müberrâ yoĶ vezîri

‘Ademden var idüp kevn ü mekânı
Selâĥin ile zeyn itdi cihânı

Kime dilerse virür mülk-i dünyâ
Kimin daĥı ider şâh-ı ‘ukbâ

5 Dilerse bir gedâyı ol ider ĥân
Kimi isterse ider şâh-ı devrân

Aña kimdür iden çün ü çerâyı
Kime zaĥmet virüp kime şafâyı

Daĥı şâhı gedâ ider dilerse
Virür alur niçe ister dilerse

Selâĥini yürütüdi ferd-i bî-çün
Nizâm-ı ‘âleme kılmış sebeb çün

İdüp kullarına luḫ ile iḫsân
Bu ʿâlemde uludur zıll-ı Yezdân

10 Kimi gelür ü kimi gider bu nevbet
Gice gündüz çalarlar kūs-i rıḫlet

Anuñ fikrinde ḫasırdur fikirler
Daḫı şükründe ʿâciz cümle diller

[2a]

ʿUkûl irmez anuñ çoḫdur kemâli
Teʿâlâ şânühü yoḫdur zevâli

Ḥaḫîkatde ʿademdür mäsivallâh
Vekânallâhü'l-ân¹ sivâllâh

2

Münâcât-ı ilâ kâdiye'l-hâcât

İlâhî luḫfuñ bize ʿaṫâ kıl
Umaruz raḫmetüñ bize sezâ kıl

Hidâyet eyle tevḫîkuñ refîḫ it
Ṭarîḫ-i müstakîme reh-nümâ kıl

Cenâb-ı ḫazretüñden dilerüz hep
Cemîʿi ḫâcetümüz hep revâ kıl

Münevver eyle bu dil levḫin ey Ḥaḫ
Dilüm tevḫîdüñ ile pür-ziyâ kıl

5 Virüp kullaruña envâʿ-ı niʿmet
Bize bir zerre ʿaşḫ vir pür-şafâ kıl

Ḥaṫâdan şaḫla dilüm bunda yâ Rab
Edebden ḫâric itme pür-ḫayâ kıl

¹ Hakikatte Allah'tan başka her şey ademdir, sadece Allah vardır.

Şahıs ve Yer Adları Dizini

A

Abaza 297

ʿAbbâs 158

ʿAbdullâh bin Fâʿiz 144

ʿAbdullâh bin Muḫtedir Billâh
131

ʿAbdullâh bin Müstensir Billâh
143

ʿAbdullâh Bū-Bekr 112

ʿAbdullâh Ḥân 120

Aca Beg 184

ʿAdana 221, 232

ʿAdana Ḳalʿası 221

ʿAden 100

Aderbaycân 102

ʿAhdî Mūsâ El-Hādî 121

Aḫmed 97, 98, 108, 135, 143,

152, 155, 159, 161, 217, 223,

253, 255, 269, 286, 291, 294

Aḫmed bin Musteẓî Nurullâh 135

Aḫmed Ḥân 108, 286, 291, 294

Aḫmed Paşa 217

Aḫbaş Ğâzî 184

Aḫçaḫisâr 211, 218

Aḫçaḫoca 182

Aḫkirmân 221

Aḫsaray 194

Aḫyazı 182

Akzâḫur Ğâzî 184

Alaman 237, 245

Alâʿiyye Ḳalʿası 216

ʿÂlemşâh 223

ʿAli 129, 191, 222, 243, 294

ʿAli bin El-Muʿtaḫid Billâh 129

ʿAlî bin El-ʿAzîz Billâh 142

Âl-i İslâmbolı 115

Âl-i ʿAbbâs 119, 151

ʿÂl-i ʿOsmân 214, 299

ʿAli Paşa 191, 222, 243, 294

Âl-i Selçuḫ 167

Amâsiyye 200
 Anaḥorla 183
 Anatoḻı 196, 265, 271, 289, 293,
 295
 Anḳara 293
 ʿArabistân 231
 Armudlı 183
 Arnavud 218
 Arnavud İskenderiyyesi 218
 Avlona Ḳalʿası 239
 ʿAvrethısârı 189
 Ayaşofya 213, 251
 Aydın 183, 194
 Aydıncık 183
 Aydoğdı 170
 Ayḳur Alp 180
 Ayne Göl 179
 Aytoğdı 181
 ʿAyvaş Paşa 205

B
 Baba İlyâs 167
 Bâb-ı Züveyle 144
 Bağdâd 239, 242, 295
 Baḥr-i ʿummân 240
 Ballıbadra 215
 Balyemez 231
 Bayburd 230
 Bâyezîd 129, 163, 189, 193, 195,
 197, 199, 200, 202, 205, 215,
 218, 219, 220, 223, 225, 226,
 244
 Bâyezîd Hân 163, 189, 199, 200,
 205, 215, 218, 223, 226, 244
 Bâyezîd-i Bistâmî 129

Bâyezîd Paşa 202, 205
 Begşehir 190
 Behlül-i Dâna 122
 Bektâşiyân 294, 297
 Belğırad 209, 215, 235, 241, 267
 Belsence 190
 Benî ʿAbbâs 110
 Benî Ümeyye 111, 119
 Berḳuḳ 156, 157
 Beşkereḳ Ḳalʿası 243
 Bıyıklı Meḥmed 230
 Biksâr 194
 Bodurum 236
 Boğdan 240
 Bosna 222, 255
 Bozcaada 218
 Bū Bekr 100
 Budin 193, 237
 Buḥârâ 114
 Buḥârhisâr 189
 Bū ʿAlî Sinâ 132
 Bursa 180, 186, 201

C-Ç
 Cağaloğlı 270
 Câmîʿ-ı Ezher 140
 Câmîʿ-ı Hâkim 141
 Caʿfer bin El- Mütevekkîl ʿAlellâh
 127
 Caʿfer bin Muʿtaşım Billâh 126
 Caʿfer-i Devânikî 120
 Caʿfer Paşa 266
 Celâlîler 259
 Cem Hân 220
 Cengiz Hân 164, 169

Cevher 140, 141
 Cınovi Ḳalʿası 204
 Cüneyd-i Bağdâdî 130
 Çaçmaḳ Cân 161
 Çelebi Sultân Meḥmed 202
 Çerkez 232
 Çorlı 186
 Çöke 186

D
 Dâvüd 286, 287, 288
 Dâvüd Paşa 286, 287, 288
 Derviş Paşa 271
 Devlet-i Eyyübî 150
 Dırama 189
 Dimetoḳa 186
 Dimişvar 243
 Dişğırad 242
 Diyârbekr 230
 Düzmece Muştafâ 205

E
 Ebâ-Bekir 99
 Ebū Bekr 147
 Ebū Bekr bin 147
 Ebū Bekr bin Melik El-Kâmil 147
 Ebū Enşârî 111
 Ebū Lüʿlū 100
 Ebū Müslim 119, 120, 169
 Ebū Saʿîd 166
 Edirne 186, 188, 199, 200, 202,
 205, 275
 Elbaşan Ḳalʿası 216
 El-Emr bi-Aḥkâmillâh 143
 El- Hâfız Dinillâh 144

El- Hâkim Billâh 141
 El- Kâhir Billâh 130
 Elkâs Mürzâ 243
 El-Muʿtaşım Billâh 129
 El-Mustanşır Billâh 143
 El-Musteʿâl Billâh 143
 El-Mutiʿlillâh 131
 El-Müktefi Billâh 129, 131
 El-Mürşid Billâh 133
 El-Müstenşır Billâh 152
 El-Mütezaḥhir Billâh 133
 El-Müttakî Billâh 134
 El-ʿAziz Billâh 141
 Emîn 98, 123, 124
 Emîr 115, 206, 223, 242, 254, 255
 Emîr Sultân 206
 Engürüs 235, 236
 Erdel 237, 241, 260, 270
 Erdoğul 169, 170, 171
 Ergene 208
 Er-Râşid Billâh 133
 Ertuğrul 172, 175, 181
 Erüklü Ḳalʿası 194
 Eşref 149, 154, 155, 163
 Evrenos 184, 186
 Eyyüb 145, 146, 148
 Eyyüb Şâdî 145

F
 Faḳl 133, 158, 159
 Fâʿîz Bi-Naşrillâh 144
 Farac İbni Berḳuḳ 162
 Fâḫımiyyün 110
 Ferecik 189
 Ferhâd 263, 268

Ferhâd Paşa 263
 Ferruḥ 158
 Ferruḥ bin 'Osmân El- Berkuḥ 158
 Filibe 190
 Fireng 275
 Firengistân 234

G
 Ğavri 232
 Ğavri Ḥân 232
 Gedik Aḥmed Paşa 217
 Gelibolı 275
 Gemlik Qal'ası 183
 Gence 252
 Germe Hisâr 211
 Germiyanoglu 189
 Geyve 222
 Gögercinlik 271
 Gümürçine 186
 Gündüz Alp 180

H
 Hâbeş 140
 Haccâc 112, 113
 Hacı Bayram 208
 Hacı Bektâş 176, 296
 Hacı İlbec 184, 186
 Hacı Paşa 267
 Hadice 95
 Hâfız Dînillâh 143
 Hâfız Şirâz 192
 Hâkim-i Himâr 142
 Haleb 100, 111, 115, 119, 145, 173, 232

Hâlid 111
 Hâlid bin Zeyd 111
 Hâlil Paşa 276, 278, 281
 Hama 129
 Hanîfî 165
 Hârameyn 101
 Hârûn 123, 124, 125
 Hârûn Reşid 123, 124
 Hasan 104, 116, 134, 156, 180, 184, 217, 255
 Hasan Alp 180, 184
 Hasan Başrı 116
 Hasan bin 'Alî 104
 Hasan bin Yûsuf Müstencid Billâh 134
 Hasan İbni Velî 104
 Hasan Paşa 255
 Havâle Qal'ası 215
 Hayrabolı 188
 Hayr Beg 234
 Hazret-i Ebübekr 105
 Hazret-i Haydar 105
 Hazret-i 'Alî 102, 104
 Hazret-i 'Osmân 101, 105
 Hazret-i 'Ömer 100, 105
 Hemedân 239
 Hereke Qal'ası 182
 Hersek 216, 240, 241, 255
 Hırsova 211
 Hicâz 112
 Hind 213
 Hindistân 114, 225
 Hişâm Ḥân 116
 Hocend 114

Husrev 296, 297
 Hülâgü 151
 Hülâgü Ḥân 151
 Hüseyin 104, 130, 265, 280, 283, 284
 Hüseyin bin Velî 104
 Hüseyin Mansuruñ 130
 Hüseyin Paşa 265, 280, 283, 284

I-İ
 'Irak 173
 İrân 227
 'İsâ bin El- Hâfız Dînillâh 144
 Isparta 190
 İbni Ce'fer Mütevekkil 'Alallâh 128
 İbni Ebû'l-'Âş 113
 İbni Ḥattâb 101
 İbni İnal 161
 İbni İshâk bin Muḫtedir Billâh 132
 İbni Kâmil bin 'Adil Eyyüb 148
 İbni Kemâl 237
 İbni Melik Eşref Dekkâkdur 160
 İbni Melik Şâlih en-Necmî şâh 148
 İbni Melik Zâhir 153
 İbni Muḫammed Mehdî 121, 122
 İbni Muzaffer Emir Hacı Qalavun 156
 İbni Mülcem 103
 İbni Nu'mân bin Sâbit 124
 İbni 'Abdü'l-Melik 116
 İbni 'Affân 103
 İbni 'Alqame 136, 137

İbni 'İzze'd-dîn Aybek Et-Türkmân 150
 İbni 'Osmân bin Şalâhu'd-dîn 146
 İbni Yezîd 112
 İbrâhîm 96, 117, 121, 232, 264
 İbrâhîm Edhem Belḫi 121
 İbrâhîm Paşa 264
 İmâm Buḫarî 129
 İmâm Ca'fer 125
 İmâm Hasan 233
 İmâm-ı A'zâm 123
 İmâm-ı Ḥanbel 127
 İmâm Mâlik 123
 İmâm Müslim 129
 İmâm Yûsuf 123
 İnal 161
 İnebaḫtı 222
 İpşala 185
 İsfendiyaroglu 216
 İskender 182, 188, 236, 245, 279
 İsmâ'îl bin Bezzâr bin 'Abdullâh 140
 İsmâ'îl Zâhir bin 'Abdullâh 144
 İstanbula 280
 İstefan 222
 İzmir 194
 İznik 182
 İznik Qal'ası 182
 İznikmid 182

K
 Qaba'ili 168
 Kâbil 114
 Kâfûr 140, 141
 Kâfûr Hâbeş 140

alavun 153, 154, 155, 156
 alavun En-Necmî 153
 alavun Necmî 154
 al' a-i Lindus 236
 al' a-i Makedon 182
 al' a-yı Van 243
 andırn 182
 Ka' be 99, 121
 a'im Bi-Emrillâh 132
 ara Âmed 230
 araboğdan 217
 araca Beg 214
 araferye 189
 ara Hasan Balbanak 184
 araan 243
 ara Kâtib 265
 araman 167, 220
 aramürsel 184
 aramürsel Ayğur Alp 184
 araoğlan Timurtaş Gâzî 184
 artal 204
 âşid Li-Dinillâh 144
 âsım 95
 aşamonı 216
 avala 189
 azgân 114
 azıqlı 216
 Kefe 224
 Kefe Sancağın 224
 Kemâh 230
 Kemâl Re'is 222
 Kerek 157
 Kete 190
 Keyusrev 166
 Keyubâd 166
 ıbrıs 160
 ılıarslan 166, 216
 ıral Lağros 236
 ızıl Ağaç 188
 ızıl Amed 216
 ızılbaş 276
 ızıl Boğâ 168
 Kirmân 102
 Kirmasti 183
 oca Ferhâd 260
 ocaili 182
 oca Muştafâ Paşa 252
 oca Paşa 253
 oca Sinân Paşa 261
 omarân al' ası 257
 onya 194, 244
 orud 219, 223
 oron al' ası 222
 Köse Mihâl 179
 Köstendil 189
 uds 100, 147, 163
 uloğlı 230
 urtuva Ma' deni 194
 Kürdistân 225, 228, 230
 Kütâhiyye 189
L
 Lala Şâhin 184, 188, 189
 Lârende 194
 Lazari 192
 Leh 279
 Lehçe 209
 Li- İ' zâz Dinillâh 142
 Lütfü Paşa 240

M
 Madara 200
 Mâhan 168
 Mamüd Beg 233
 Mamüd Hân 223
 Mâlik 123, 297
 Manaştır 190
 Mansür 133, 135, 136, 140, 141,
 143, 146, 155, 163
 Mansür Gavri 163
 Marulya 189
 Medîne 102, 104, 173, 225, 227,
 234
 Mehdî 121
 Mehhâc 236
 Memed bin Mehmed 301
 Memed Hân 200, 205, 209, 212,
 213, 223, 242, 252, 258, 259,
 268, 269, 275, 280
 Memed Sulţân 189
 Mekke 95, 96, 104, 173, 225,
 227, 234
 Melik Beru 160, 161
 Melik amaq 162
 Melik Ebu's-sa' dat Beru 158
 Melik El- ' Âdil 158
 Melik Eşref Deâ 160
 Melik Eşref aptay 221
 Melik Eşref ayıtbay 162
 Melik Eşref Musâ 147
 Melik Eşref Naşır 162
 Melik Eşref Şalâhu'd-din Hâlîl
 154
 Melik İnal 161
 Melik Kâmil 147, 155
 Melik Kâmil alavun 155
 Melik Mansür 150, 155, 161
 Melik Mansür alavun 155
 Melik Mansür ' Osmân bin Tâhir
 161
 Melik Muammed 147
 Melik Mu' azzam ' İsâ 147
 Melik Muzaffer 151, 155, 159
 Melik Muzaffer Amed 159
 Melik Muzaffer Emir Hacı
 alavun 155
 Melik Mü' eyyed 161
 Melik Mü' eyyid 158
 Melik Nâşır Muammed bin
 alavun 154
 Melik Necmü'd-din 148, 150
 Melik ' Adil Sülemiş bin Zâhir
 153
 Melik Şâlih 148, 155, 156, 157,
 159
 Melik Şâlih ' İmadü'd-din 155
 Melik Sa' id Muammed Büre
 153
 Melik Tâhir 161, 162
 Melik Tâhir Balabay 162
 Melik Tâhir Süffâ 162
 Melik Yûsuf 160
 Melik Yûsuf bin Barsyâb 160
 Melik Zâhir 151, 152, 159, 161
 Melik Zâhir amaq 161
 Menteşe 194, 223
 Merre 287, 288, 289, 290
 Mervân 113, 116, 117, 118, 119

Mevlânâ Câmî 221
 Mısr 112, 145, 146, 150, 164,
 172, 173, 227, 233
 Midye Kalf'ası 215
 Miḥâl 180
 Miḥâlic Bergaması 183
 Moton 222
 Muhammed 121, 123, 124, 126,
 127, 130, 131, 134, 135, 139,
 146, 147, 155, 159
 Muhammed bin Aḥmed Nasrullâh
 135
 Muhammed bin El-Mu' taşid
 Billâh 130
 Muhammed bin 'Abdullâh 139
 Muhammed Emîn bin Hârûn 124
 Muhammed Mehdî 121
 Muḥarrem 212
 Muhtedî Billâh 127
 Muntaşır Billâh 126
 Mu'âviye 103, 111, 112
 Mu'azz 127
 Mu'iz bin Li- İ'zâz Dînullâh 142
 Mu' taşım Billâh 125
 Mu' temid 'Alallâh 128
 Murâd 108, 182, 186, 192, 193,
 197, 204, 205, 206, 212, 251,
 252, 255, 257, 258, 259, 268,
 271, 272, 273, 274, 291, 294
 Murâd Gâzî 274
 Murâd Hân 108, 182, 192, 193,
 205, 212, 251, 255, 257, 258,
 259, 268, 291
 Murâdiyye 189

Murâd Paşa 271, 272, 273
 Mūsâ 122, 123, 200, 201
 Mūsâ Kâzım 123
 Muştafâ 205, 206, 215, 217, 220,
 237, 250, 255, 277, 278, 286
 Muştafâ Hân 205, 217, 255, 277,
 278, 286
 Muştafâ Paşa 220, 250
 Muşul 150
 Muturlu 182
 Mülk-i Aḥşed 140
 Mülk-i Karaman 166
 Mülk-i Mısr 150, 154
 Mü'eyyid 158
 Mütevekkel 'Alellâh 126
 Müttakî Billâh 131

N
 Naşrullâh 135
 Naşûḥ 276
 Naşûḥ Paşa 276
 Nehr-i Fırat 169
 Nehr-i Saḳarya 222
 Nehr-i Tuna 241
 Nemçe 263
 Nevğırâd 242
 Nıgebolı 260
 Noburda Ma' deni 208
 Nova 209
 Nüşirevân 135

O-Ö
 Olağay bin Hülâgü bin Kulu Hân
 164
 Orhân 174, 180

'Oşmân 101, 108, 109, 110, 146,
 157, 164, 168, 173, 174, 179,
 180, 181, 197, 198, 218, 226,
 228, 253, 269, 273, 275, 278,
 280, 283, 284, 286, 291, 292
 'Oşmâncık 194
 'Oşmân Gâzî 168, 174
 'Oşmâniyân 228, 245
 'Oşmanlı 201
 'Oşmân Paşa 253
 'Ömer 99, 100, 101, 116, 234,
 274
 'Ömer bin 'Abdü'l-'Azîz 116
 'Ömer Paşa 274
 'Ömr-i Gülşenî 238
 Ösek 241

P
 Papa 241, 288
 Papa Baruh 288
 Peçe 237
 Peçuy 241
 Pesperem Hişârî 256
 Peşte 267
 Pilevne 180
 Pirevâdi 191
 Piyâle Paşa 245
 Poladoğlı 'Alî Paşa 271
 Polana 241
 Polina 218
 Poşkay 270

R
 Radvan 260
 Râfizi 140, 143

Ramażanoğlı 233
 Revân 276
 Revân Kalf'ası 276
 Rindâniye 232
 Rodos 236
 Ruḳiyye 95
 Rûm 110, 173, 183, 224, 254, 271
 Rûm ili 173, 183, 271
 Rusçuḳ 260
 Rüşenî Sultân 221
 Rüstem 187, 219, 227, 235, 285,
 293, 297

S-Ş
 Şafşa Çavuş 184
 Şahrâ-yı Kerbelâ 105
 Şamsun 194
 Sa'îd 122, 193, 272
 Sa'îd bin Kâleder 272
 Şarıçtı 270
 Şarıçtı Paşayı 270
 Şaruca Paşa 201
 Şaruca Terzi 201
 Saruḥân 194
 Savcı Beg 170, 190
 Savcı Beg Gökçek Oğlı 190
 Sazlıdere 227
 Segedin 241
 Selânik 195, 205, 208
 Selânik Kalf'ası 195
 Selîm 163, 164, 218, 223, 224,
 225, 226, 227, 228, 230, 234,
 237, 247, 248, 250, 251, 258
 Selîm Hân 164, 227, 228, 230,
 234, 247, 248, 251, 258

Semende Kâ'ası 209
 Semendire Sancağı 224
 Semerkand 102, 114
 Seydi Gâzî 229
 Seydişehir 190
 Seyyid Battâl Gâzî 127
 Şiddik 96, 98, 99
 Şingın 250
 Silifke 216
 Silisre 204
 Silistre 260
 Silivri Kâ'ası 214
 Sinân Paşa 208, 233, 256, 262,
 263, 265, 270
 Sivas 194
 Sivas Kâ'ası 194
 Sivrice Hişâr 215
 Sultân 99, 113, 124, 146, 156,
 157, 163, 164, 165, 166, 167,
 170, 174, 175, 178, 181, 186,
 193, 200, 201, 205, 206, 208,
 211, 212, 214, 215, 218, 219,
 220, 223, 224, 225, 226, 227,
 228, 231, 234, 235, 237, 244,
 248, 250, 251, 252, 268, 278,
 285, 286
 Sultân Aḥmed 268, 278
 Sultân Bâyezîd 211, 218, 219,
 225, 227, 228, 234
 Sultân Cem 220
 Sultân Çelebi Memed 200
 Sultân Ebu'l-feth Meḥmed Hân
 212
 Sultân Emîr 208

Sultân Gavri 231
 Sultân Gazan Hân 164
 Sultân Hasan 156
 Sultân Hüseyin 156
 Sultân İbni 'Alâ'e'd-din 167
 Sultân Meḥmed 208, 212, 214,
 215, 227, 237, 278
 Sultân Meḥmed Hân 212, 214,
 227, 278
 Sultân Murâd Hân 186, 200, 252,
 278
 Sultân 'Ala'e'd-dine 170
 Sultân 'Osmân 157, 186, 278,
 285
 Sultân 'Osmân Melik Berkük 157
 Sultân Orhân 174, 186, 193
 Sultân Selime 227, 244
 Sultân Süleymân Hân 235
 Sultân Yıldırım Bâyezîd Hân 193
 Şungur Tekin 169
 Süklün Ağa 276
 Sülemiş Çavuş 184
 Sülemiş Hân 153
 Süleymân 115, 168, 169, 182,
 183, 184, 185, 199, 224, 234,
 235, 240, 245, 247, 248, 250,
 258, 264
 Süleymaniye 244
 Süleymân Paşa 182, 183, 184,
 185, 240
 Süleymân Şâh 168, 169
 Süzebolı 188
 Şâfi'î Mezheb 165
 Şâh Belhî 121

Şâh İsmâ'il 222, 229
 Şâhkülü 223
 Şâh Tahmas 239
 Şakluvebeş 241
 Şâm 100, 111, 119, 139, 142, 145,
 146, 147, 150, 151, 157, 172,
 173, 227, 232, 249
 Şehzâde Câmî'i 242
 Şem'î 95, 98, 99, 101, 102, 103,
 108, 109, 110, 174, 178, 214,
 219, 228, 248, 252, 269, 286,
 292, 295, 297, 298, 300, 301
 Şemturna 242
 Şeybân bin Muḥammed Kâlavun
 155
 Şeyh Baba İlyâs 168
 Şeyh Bâlî 172, 174, 175
 Şeyh Edebâlî 173
 Şeyh Maḥmûd 159
 Şeyh Muḥliş Paşa 167
 Şeyh Muḥyi'd-din 'Arabî 136
 Şeyh 'Attâr 148
 Şeyh Sa'dî 153
 Şimon Hân 266
 Şuhûdî 230
 Şumunı Hişâr 191

T
 Tâcizâde 231
 Tatar 137, 151, 152, 162, 204,
 241, 278, 281
 Tatar Hân 278, 281
 Teke 194
 Timur 195, 197, 198, 201
 Timur Hân 198

Timurleng 195
 Timurtaş Beg 188
 Timurtaş Paşa 193
 Toḳad Kâ'ası 194
 Tûrân 148, 149, 169
 Tûrân Şâh 149
 Turğut 180, 184
 Turğut Alp 180, 184
 Turla Şuyı 240
 Türkmaniler 150
 Tütrekan 204
 Taberistân 102
 Tahir 95
 Tahmas 242
 Talha 129
 Talha bin Mütevekkil 'Alellâh
 129
 Taraklu 183
 Tarğul Mihmâr Şaltuḳ Alp 184
 Tâvaşî 140
 Tavil Aḥmed 273
 Tırablus 121
 Tınavî Kâ'ası 191
 Tomaliç 170
 Tomanbay 164
 Top Kâ'ası 257
 Tuna 202, 221, 259
 Tursun Faḳîh 182

U-Û
 'Ubeyde-i Cerrâhdur 106
 Uğraş 201, 224
 Uruscuḳ 202
 Uruscuḳ Kâ'ası 202
 Uzun Hasan 216, 217

Ümmü Gülsüm 95	Yanık 257
Üngürüs 245, 251, 256	Yanık Kal'ası 257
Üsküb 193	Yanço 209, 212
Üstürğön 241	Yanço bin Madyan 212
V	Ya'küb 193
Vaça 264	Yemen 100
Valak 195	Yeñibazar 200
Valkuloğlu 196	Yeñi cami' 274
Valyova 241	Yeñice 180
Varadini 237	Yeñi 'imâret 221
Vardâr 186	Yeñişehir Ovası 220
Varna 207	Yesi' 139
Vâsık Billâh Hârûn 125	Yezid 104, 105, 111, 112, 116, 117, 297
Vaşola 222	Yezid bin 'Abdü'l-Melik 116, 117
Velid 113, 114, 116	Yıldırım 183, 189, 190, 193, 194, 195, 196, 198, 200, 205
Velid bin Yezid 116	Yidikule 213
Venedik 222, 250	Yigirminci E'r-Râzi Billâh 131
Vidin 260	Yirgögi 204, 257, 262
Vilâyet-i Karavanda 140	Yirgögi Hişân 262
Vilâyet-i Mısr 142	Yirgögi Kal'ası 204
Vilkavus 196	Yunân 110, 166, 167
Virac Kal'ası 222	Yûsuf bin El-Müttakî Billâh 134
Vize 189	Yûsuf Paşa 273
Vüzerâ 224, 225	
Y	Z
Yâfeş 168	Zağra 188
Yahûdî 265	Zâhir 152
Yahyâlu Kara Tigin Şeyh Maḥmûd 185	Zâhir Bi-Emrillâh 152
Yalvaç 190	Zehrâ 96
Yanbolı 188	Zeyneb 95
	Ziştovi 192

Tezkiretü'l-Hulefâ

یکرمی بشنده اولندی چوئه اولیاه	خدیجه انامزی الدی اول شاه
کتوردی چونکم انذن التی اولاد	ایدلوم بربر اسلمین ییاد
ایکسی ارکن ایدی دوردی قزم	اک اول قاسم اولدی حملدن هم
ایکچی زینب اوچنچسی طاهر	وچیدن صکره ظاهر اولدی ظاهر
اولوب دوردی نجسی هم ام کلثوم	بشغی فاطمه ووردی قیوم
رقیه اولدی التی قرنه	بولارد وغمشدی مکه شهرنده
برسی جاریده اولدی مولود	آد ابراهیم ایدی کندی محود
بولارک التسن دفن اندی کندی	همان زهر قلوب اول صکره کندی
الوب اوندورق خواتین جمله اول شاه	طغوزین بربر جمع ایندی اول ماه
آنوک جمله سی یتیم ایله تصدیق	همان بکردی انجق بنت صدیق
فچن سلطان ایرشدی قوق یا شنده	نبوت تاجی اولدی باشنده
اون اوج ییل مکه ایجره دعوت ایندی	حقن امر ایله صکره هجره ایندی
دخی مکه ایجره اولدی معراج	اکا تصدیق ایدوب دلدن کوز کراج
نیچه ییل معره کوستردی اول خاذه	آنوک برنیچه سی باقیده الان
اجوب اسلام سنجاغین اول شاه	بازلدی اوستنه نصر من الله

انوزالتی غزا ایتدی او سلطان	بلغدی اون سکره کتدورق ظاهر
دویلر بعضلار قوق ایددی	کمی قرق کی ارتوق سویلر بوی
برالنده کتاب برالنده سیفی	کتاب سلمیه نه اوردی سیفی
غزی اولدی حبیب الله صنعت	اوسلطان دن بنه قلدی سنت
یا قوب اول شمع دینی بوجهانده	اجوب ریایات اسلام هر زمانده
یکرمی اوج سنه ایندکده دعوه	اوروب کفار سیف دینی بولدی
فچن التمش اوجی ایندی تعامت	جوار حقه کندی ایندی رحلت
فته کم یرفه اسلام اوله قائم	صلوة ایله سلام روجینه دایم
در نهمة حضرت فخر کائنات و خلاصة موجودات شفیع العماما عليه افضل التملوات و اهل النجاة و على آله و انبيائه اجمعين	
ای شفاعت کان احمد رحمة للعالمین	شانکه اوقوندی لولاک سنا اول سلطان
موتلا فکر نداعاجزد جمیع عقل عقول	خدمتک فلما غلّه چون فخر ایدر روح امین
نیچه غلجوا ولیه مدحکده دینا ملک	کلمشدر داخی ذاندا کبی بر شاه کوزین
بیجا عکد اوقنور لیل و نهار دعوتده در	بنه بو عزت یتر اول دعوتنه اولدق قوزین
جهان موجودات سنکوز کله بولموز وجود	هر نوز تحت العوادن تاالی العرش البرین

عقول ابومز انك چوقدر كمالی	تعالی شانزه یوقدر زوالی
حقیقتده عدمده ماسوی الله	وكان الله الآن لا سوا الله
مناجات الی قاضی الحاجات	
اللهی لطفك بینه عطا قیل	اوما رز رحمتك بینه سزا قیل
هدایت ایله توفیقك رفیق ایت	طریق مستقیمه رهنا قیل
جناب حضرت تكدن دیرلر زهب	جمعی حاجت رهب رواقیل
منور ایله بودل لوجین ای حق	دم توحیدك ایله برضیا قیل
وروی قوللار كه انواع نعمت	بنه برززه عشق ویر برضا قیل
خطادن صقله دم بونده یارب	ادبدن نخرچ ایتمه برضا قیل
حقك احساننه حدیوق ای شعی	قول ایله خدادانم دعا قیل
در اوصاف حضرت سلطان الانبیا علی الله علیه و سلم	
طلوع ابتدی قنكم اول بده نور	سرا با نور اید عالم اول نور
وجود یله زین اولدی عالم	منوت اولدی نور ایله آدم
آنه رحمنده فالشدر اتاسز	هم التی آیده فالشدر اتاسز
یدی اولادك تور مشدر جهاننه	اولودده هر بری بردوز داننه

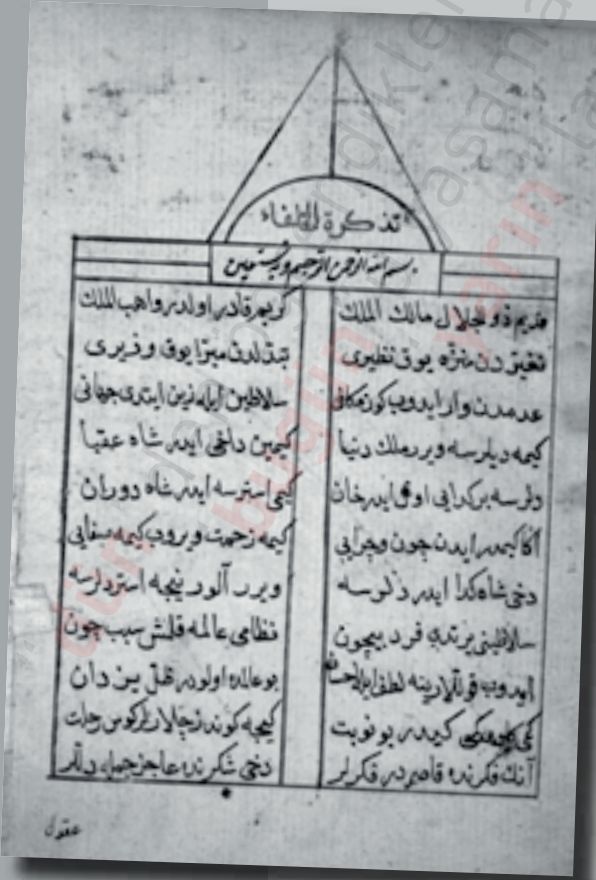
تذكرة الالفاء

بسم الله الرحمن الرحيم و بسمه	
قديم ذو الجلال مالك الملك	كريم قادر اولدر واهب الملك
تغیور دن منزه یوق نظیری	بتدلدن بترایوق وزیری
عدم دن وار ایدوب کوزمه کوز	سلاطین ایله زین ابتد جہانی
کیمه دیرسه ویرر ملک دنیا	کیمین داخی ایله شاه عقبیا
درسه برکدایی اول ایله خان	کیمی استرسه ایله شاه دوران
اگا کیمه ایدن چون وچرایی	کیمه زحمت ویروب کیمه سفایی
دخی شاه کدا ایله درسه	ویرر آلود نیجه استر درسه
سلاطین برندی فرد بیچون	نظامی عالمه قلش سبب چون
ایروب قوللارینه لطف ایله احسان	بو عالمه اولودر قل بزدان
کمی کلین کی کیدر بو نوبت	کیمه کوند زجالار کوس رحلت
آنک فکرند قاهر در فکر لر	دخی شکرند عاجز جلاله دالر

TIPKIBASIM

ŞEM'İ

Tezkiretü'l-Hulefâ

TEZKİRETÜ'L-HULEFÂ

Başka yer ve zamanlara ait, insan-varlık ilişkisinin bugün yeniden derhatır edilışine tarih diyoruz. İnsanı, tabiatın diğer varlıklarından ayıran başlıca özellik de onun başka yer ve zamanlara yani tarihe ait bilgi birikimine sahip oluşudur. Dolayısıyla insanı bugünden alıp maziye ve istikbale götüren, başkalarının duyuları üzerinde etkide bulunmasına yarayan temel araç dildir. Öyleyse edebiyatın da tarihin de ana konusu insan ve onun yaşamıdır. Tarih, insanlığın bu serüvenini olabildiğince nesnel bir bakış açısıyla sergilemeye çalışırken, edebiyat ise kendine böyle bir sınırlama getirmez ve insan gerçeğini kurgulayarak, bir başka ifadeyle yeniden üreterek okura gösterme yolunu tercih eder.

XIV. asırdan itibaren Türk kültür ve siyasî tarihini geleceğe aktarmada tarihî şahsiyet ve olaylar ekseninde teşekkül eden çok sayıda manzum tarih kaleme alınmıştır. Bu manzum tarihlerden birisi de tarihî nitelik taşıyan ve IV. Murad Han'a kadar İslâm dünyasında gelmiş, geçmiş tüm İslâm halifelerinin yaşamları hakkında muhtasar bilgiler veren Şem'î'nin "Tezkiretü'l-Hulefâ" adlı eseridir.

Tezkiretü'l-Hulefâ'nın yazılış amacı İslâm halifeleri, hususiyile de Osmanlı Padişahları/halifelerinin hayatları, önemli icraatları ve yaşadıkları devrin sosyal ve siyasî olayları ile ilgili bilgi vermek, İslâm tarihi açısından ehemmiyet arz eden olay ve şahısları unutulmaktan kurtarmaktır.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Çağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-7760-10-2

9 786257 760102